

РЕТРОСПЕКТИВА ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вовчук Ольга Миколаївна

Паршин Любомира Анатоліївна

викладачі спецдисциплін туризму

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

м. Тернопіль, Україна

Анотація У статті проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку готельного господарства в Україні та Тернопільській області. Адже готельне господарство є одним з основних факторів формування потужної туристичної індустрії країни, інструментом збільшення внутрішніх та міжнародних туристичних потоків, складовою частиною туристичного іміджу. Встановлено, що шляхи розвитку сучасної готельної індустрії диктуються багатьма чинниками, які мають як внутрішній характер, що впливає зі специфіки самої галузі, так і зовнішній, що виникає в результаті загальних змін у функціонуванні національної і світової економіки.

Ключові слова: гостинність, індустрія гостинності, постійні двори, готелі, заклади розміщення

Гостинність як фундаментальна характеристика людського буття на різних етапах розвитку людства набувала специфічних етнокультурних рис та різноманітних історичних форм. У процесі таких перетворень формувалась і традиційна українська гостинність. Вона пройшла великий еволюційний шлях і зазнала суттєвих якісних змін [6, с. 77-89].

Аналіз наявних довідкових джерел дозволяє визначити «гостинність» (від фр. hospice) як притулок для подорожніх, благодійний дім. Інколи термін «гостинність» вживають у побутовому значенні як особливий вид привітності 449 під час прийому гостей. У звичаях різних народів гостинність забезпечувала заступництво людям, які мандрують, і виступала формою захисту особи гостя і його майна.

Гостинність – це сукупність відносини між двома категоріями людей: господарями і гостями, це турбота, виявлена по відношенню до гостя [2, с. 57-60]. До складових індустрії гостинності можна віднести: готельне господарство, яке налічує значну кількість підприємств (готелів, мотелів, кемпінгів та ін.), ресторанний бізнес (мережі ресторанів, кафе, заклади швидкого харчування) туристичний бізнес (туристичні фірми), соціально-культурні заклади (музеї, виставкові центри, театри, концертні зали, бібліотеки та ін.). Готельний бізнес тісно переплетений з історією усього людства. Як тільки люди навчилися бути гостинними й зрозуміли, що на цьому можна заробляти, у світі з'явилися перші прототипи сучасних готелів [4, с. 45-50].

Історія української гостинності тісно пов'язана з історією прадавнього слов'янства. Для слов'ян, як і для греків і римлян античного світу, постать мандрівника була священною, а гостинність – почесним обов'язком. Про гостинність слов'ян згадується у багатьох літописах, в історичних джерелах.

Але власне історія вітчизняної готельної справи бере свій початок з епохи Середньовіччя. Одними з перших притулків для подорожніх були «гостинні двори», які будувались у великих містах для іноземних купців. Їх поява пов'язана з розвитком торгівлі на Русі, яка була перехрестям торговельних шляхів між Західною Європою і Сходом, Півднем і Північчю. «Гостинні двори» були в Києві [5, с. 150-156].

На рубежі XVIII і XIX ст. у столицях Російської імперії, а згодом і в губернських та повітових містах починають масово будувати невеликі, як правило, двоповерхові готелі з внутрішнім двором для постою коней та екіпажів. При них облаштовувались також невеликі ресторани або трактири. На курортах з'являються готелі, які за архітектурою нагадують замки, альпійські 450 будиночки. В основному це невеликі готелі, які обслуговувались родиною власника і прислугою, яку винаймали на сезонний період (покоївки та коридорні). Історичний розвиток готельного господарства України цього періоду можна дослідити найбільш детально на прикладі Києва (столиці Південно-Західного краю, як тоді називали Правобережну Україну), Одеси (центру портової зони безмитної торгівлі «порто-франко») та Криму [1, с. 64-71].

Велике будівництво курортних готелів проводиться у Криму, починаючи з середини XIX ст. У цей час Крим стає популярним місцем відпочинку, а його містечка перетворюються на модні курорти. Таким чином, на початку XX ст. структуру готельного господарства України складали великі фешенебельні готелі у великих містах і на курортах, де існували також санаторії, пансіонати, вілли і притулки, а також готелі другого класу, мебльовані кімнати, заїжджі двори та странноприймальні, нічліжні будинки. В межах Тернопільської області з точки зору ретроспективи закладів розміщення [5, с. 102-111].

Перед початком аналізу розвитку готельного господарства Тернопільської області, слід зауважити, що дані офіційної статистики з різних джерел значно різняться, що обумовлено, з одного боку, різними методологічними базами обліку, а з іншого – значним тіньовим обігом даної галузі. На сьогодні реальна кількість готельних закладів на Тернопільщині є значно більшою, оскільки багато діючих готелів ще офіційно не введені в експлуатацію і не охоплюються статистичною звітністю. У містах також надаються послуги подорожньої оренди житлових квартир і приватних хостелів, значна частка яких є незареєстрованими в органах державної реєстрації. Тому точно визначити ємність ринку готельних послуг на сьогодні практично неможливо. Найкращі готелі Тернополя в кінці XIX ст, якщо вірити старому путівнику Тернопільського воєводства, діяли у центрі міста на вул. Міцкевича, 27 стояв готель “Подільський”, на Домініканській площі, 1 – готелі “Пунчерта” та “Адлера”.

Новішими, у порівнянні з названими, були у Тернополі готелі Polonia 451 на вул. Міцкевича, 8 – теперішньому бульварі Т. Шевченка, Wagshall Dory на вул. Пілсудського, 17 – теперішній вул. Залізничний і Konigsberg на вул. Тарновського, 8 – теперішній Руській. Готель “Подільський” тернополяни

знають уже за його радянською назвою “Україна”, збудували ще за часів Австро-Угорщини - у 1890 р. Оскільки автомобілями у ті часи ще масово не каталися, то замість гаражів біля “Подільського” стояли стайні і приміщення для возів. Але готель аж ніяк не був відсталим - уже на початку минулого століття відвідувачів “тішили” водогін, централізоване опалення, ванни та електричне освітлення. Усі цих зручностей цивілізації у ті часи навіть у багатьох панських домах не було. А щодо водогону, то у Тернополі він з’явився аж після приходу радянської влади. Власницею “Подільського” була свідомо українка Юстина Шидловська. Також у цьому будинку у 1919 р. працювала редакція газети “Українські вісті” - урядового вісника повітового комісаріату ЗУНР.

Не залишився без знаменитостей також інший старий готель - “Пунчерта”. Коли його збудували - невідомо. Однак відомо, наприклад, що 15 червня з балкону цього готелю виступав голова Тимчасового уряду Олександр Керенський. При готелі “Пунчерта” працював ресторан. Третій з найкращих готелів Тернополя - “Адлера” - збудували у 1910 р. Він займав будівлю, що досі стоїть на вул. Сагайдачного, - дім із башточкою. Станом на 01.01.2019 року в області діяло біля 90 закладів розміщення. Не має жодного закладу розміщення лише у м. Підгайці. Найбільш поширеними є готелі (67,2% від загальної кількості) та туристські бази, студентські літні табори, інші місця для тимчасового проживання: сезонні бази відпочинку, літні будиночки, які пропонують своїм клієнтам повний комплекс послуг з приймання, розміщення, харчування та обслуговування (27,6%) [7].

Тернопільська область як регіон з багатьма історико-культурними пам’ятками та привабливими географічними умовами має чудові перспективи стати одним з центрів туризму в нашій країні. Для цього потрібне капітальне комплексне переобладнання багатьох готельних підприємств області та 452 облаштування їх сучасними меблями, технологічним обладнанням, засобами автоматики і телемеханіки, електронною апаратурою управління. Готелі сьогодні на 80% збиткові, їх “завантаження” становить 15 – 20%. Тому потрібно вводити певні пільги для розвитку готельного господарства [8].

Тернопільська область має значні передумови для того, щоб розвивати готельну індустрію, зокрема вигідне геополітичне розташування, багаті історико-культурні ресурси, сприятливі кліматичні умови, мальовничі ландшафти, розташування на вдалих транспортних перехрестях та розвинуту мережу транспортного сполучення, достатній праце ресурсний потенціал, тощо. Які сприяли до карантинних умов появі нових закладів розміщення зі збільшенням туристичного потоку. Зважаючи на недосконалість офіційної статистики у сфері туризму, негативний вплив пандемії COVID-19 реально оцінити стан розвитку цього напрямку вкрай важко.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Артюх Л. Гостина в українців у контексті комунікації / Лідія Артюх // Народна творчість та етнографія. - 2010. – № 3. - С.64-71.

2. Русавська В.А. Гостинність в українській традиційній культурі: навч. пос. – Київ, 2015. – 280 с.
3. Горішевський П., Васильєв В., Зінько Ю. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності / Горішевський П., Васильєв В., Зінько Ю. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2003. - 148 с.
4. Пономарьов А. Українська етнографія: Курс лекцій / А. Пономарьов. – Київ, Либідь, 1994. – 317 с.
5. Седакова О. А. Погребальная обрядность восточных и южных славян. Поэтика обряда / О. А. Седакова. – М. : Индрик, 2004. – 320 с.
6. Соколова М.В. История туризма. Учебное пособие. - М.: Мастерство, 2002. – 352 с.
7. Портал Тернопільщина. URL: <https://irp.te.ua/2012-11-15-10-21-35/> (дата 453 звернення 01.10.2021).
8. Старі готелі Тернополя - життя з ресторанами і живою музикою. URL: <https://te.20minut.ua/Podorozhi/stari-goteli-ternopolya---zhittya-z-restoranami-izhivoyu-muzikoju-10191147.html> (дата звернення 30.09.20